כל פסולי המוקדשין פרק חמישי בכורות לב.

ושאינו נישום ממיים. כגון העור [1] והגידין שמחיצות שוס דמי הבהמה אינו בשביל העור הלכך בהבלעה שרי אפי' דגדול וביתמי משום השבת אבידה מוקמוה אלאוריית דלאחר שחיטה מוכרו כדלכו: **סבר לה להא דרבא.** דמעשר לאחר שחיטה [2] לאוריית שרי למלכות: **רק בכל אות נפשך.** מוקמינן בספרים [3] דבספולי המוקדשין מישתעי וכתיב תזבח ואכלת [4]:

איזהו דבר שאין בו ברכה ממיים. שאין נהנין מהם ממיים להא שאר קדשים אם נפל בהן מום פודן ויכול למוכרן ממיים לכל מי שירצה: **אלא זה מעשר בהמה.** דכתיב ביה לא יגאל [5] דאינו נמכר ממיים וכתב דלאחר זביחה אינה ברכה והוה מכירה היא דומיא דברכה שאסר לך ממיים הכתיב לך לאחר שחיטה ומה ברכה היתה רואה כי ממיים מכירה. אלמא לאחר שחיטה נמכר מדאוריית והא דתני אינו נמכר שמוט דרבנן הוא הילכך בימי מוקמינן אלאוריית: מהו להבליע. דמי בשר מעשר בהמה של גדול עם דמי העצמות: **דקה.** אין העצמות רואיים לכלום [6] ואין מבליעין: **נפה.** רואיין העצמות לקמתא דנגרי [7] ומליעי ומבליעין: **כאפריה דמר.** עושין כלים מעצמות [8] ובאפריה דמר אין עושין כלים מעצמות ואין מבליעין: **מגא ה"מ.** דמעשר אינו נמכר דמאי משמע מכירה מגא יגאל: **בחרמים.** כתיב (ויקרא מ) לא ימכר ולא יגאל כל חרם [9] (כ) **קדשים** וגו': **מפני.** שצריך שיהו מיצות הללו לא יגאל מופנין לדרשא זו: **שכן תנין על הכל.** שאם החרים את [10] הקדשים אל חרם עליהן ונותן לכהן כפי עוזמת הגאה שים לו בהן כדאמר בערכין בפ' המקדיש שדהו (דף כמ:) תאמר במעשר שאינו חל אלא על המולין ועוד חרם חל על כל העדר ומעשר אינו [11] אלא עשירי: **איכא למיפרך.** דאיצטריך לא יגאל דחרמים דממעשר לא גמירי דמה למעשר שכן קדש לפניו ולאחריו שאם קרא לעשירי תשיעי ולתשיעי עשירי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשים: **דאיכא למיפרך.** במעשר דפרכינן גבי חרמים מה לבכור שכן קדושתו מרחם במעשר שאין קדושתו מרחם ולהכי איצטריך לא יגאל דמעשר: **והעברה קרא יתירא הוא.** ומופנה לגזירה שוה ללמד העברה העברה על מעשר שלא יגאל ואין משיכין עליה הילכך לא יגאל דמעשר מופנה הוא. ומאי טעמא דאי קרא יתירא דמצי למכתב כל פטר רחם [12] לה' דכתיב קרא אחרינא (שמות יג) כל פטר רחם לה' והעברת למה לי ס"מ קרא יתירא הוא: **בכור נמי נילף גאולה גאולה מחרמים.** דלא יתכר דלמ"ג דלא כתב בבכור גאולה כתב ביה פדייה (שם) והיא היא:שו [13] **גאולה דמעשר מפני.** כדאמרן הלכך דיינינן ליה גזירה שוה מחרמים אבל פדייה דבכור לא מפני דאיצטריך לגופיה ולאגמורי נמי אמעשר בהעברה העברה: **ומאי חזית.** דפדייה דבכור לגופיה [14] ולאגמורי אמעשר ולא יגאל דמעשר לאפנויי ולמיגמר גזירה שוה מחרמים אימא לא יגאל דמעשר לגופיה דלא [15] יפדה ולאגמורי אבכור בהעברה העברה ודבכור לאפנויי ולמיגמר גזירה שוה מחרמים דאסור במכירה: **ונילף בכור העברה** [16] **ממעשר.** שיהא אסור במכירה דהא מעשר בכר קיים לן [17] דגמרינא ליה גאולה מחרמים: **כל חרם** [18] **קדשים הוא.** הוא אסור במכירה: (ג) **מסברא מעשר.** הוה ליה לרבויי בדין חרמים דגאולה כתב ביה כמו בחרמים ולמעוטי בכור דפדייה כתב ביה: **לא יגאל דחרמים לא צריך.** ולא משום דגמר מבכור אלא מסברא נפקא לן דאינו בפדייה: **הקדש נינהו.** ואינו בפדייה ולא דמי לקדשי מזבח: **תולין נינהו.** ויכול למוכרן כהן לכל מי שירצה: **לך יהיה.** ברשות כהן הן כשאר ממונו: תנהו

דלא יאמר לא יגאל בחרמים ונמר ממעשר מה מעשר קדוש ואינו נגאל. ופ"ת דילמא הוה ילפינן מהקדש [19] דתפדה וי"ל דלחומרא ילפינן ג"ש משום דבחרמים כתיב לא ימכר ומוקמינן [20] בהו לא יגאל: **הוא** ולא בבור. דבא נמי דמשני בסמוך שלא ימכר [21] בחרמים לא צריך אית ליה נמי הוא ולא בבור כדמוכח בפ"ק דתמורה (דף ה:) גבי אי עביד לא מהני דאי לאו הוא הוה ילפינן בבור העברה העברה ממעשר ומצי נמי דמוקי בפ"ק דתמורה הוא בהויתו יהא מ"מ הוה דרים הוא ולא בבור [22] מדסמך ליה הוא לקדש קדשים [23] דמשמע הוא בקדושתו יהא: **רבא אמר לא יגאל דחרמים לא צריך.** כך כתוב בספרים ורש"י [24] גרס לא ימכר משום דדייק לאיתנהו היכא לא מי בעלים הקדש ניתנו ואי בלא יגאל קאמר והא קדשי בדק הבית נגאלין ור"ת מפ' להקדש נינהו [25] קאמר היינו אפי' נפדו דקדש קדשים [26] משמע ליה קדושת הגוף עד שיולד ליד כהן ומיהו קשיא לר' דבפ"ק דתמורה (דף ה:) משמע דמוכמינן דאין מועיל פדיון [27] מהוא בהויתו יהא לאתי דאי עביד מהני ולרבא דאמר לא מהני נפיק מלא יגאל בגופיה ולא"כ היכי הוה דייק הכא דלא יגאל לא צריך משום דאי בי בעלים הקדש ניתנו אפילו נפדו הוא גופה מצא יגאל נפקא ליה לרבא ועוד קשיא אמרת שהקשה רש"י הא דקאמר אם אינו ענין לחרמים תנהו ענין למעשר [28] מאי צריך מעשר ללא יגאל דחרמים הא בגופיה כתב ואי משום לא יאמר [29] בקנייה הכי ה"ל למימר ואם אינו ענין לגאולה דבגופה כתב תנהו ענין למכירה ג"ש יאמר לא יגאל דחרמים למה לי ס"מ לאפנויי: [30] **הא לאחר שחיטה נגאל הא בעי העבדה והעברה.** תימה לוקמה במפרכסת דהרי היא כחיה לכל דבריה כדאמר [31] בפ"ב דחולין (דף ג.) מדמי פסח מי אמרי הא תנא שחט בה שנים או רוב שנים כו' וי"ל דשמא זו היתה משונה כחיה אף לענין תמורה והרב רבי שמעון מייביל"א ז"ל היה מפרש דהכא דנגמרה השחיטה בהלכתה לא משיבא מפרכסת כחיה והכל [32] פירשמיו במרובה (כ"ק דף עו.) בשמעתין דפרה מטמאה טומאת אוכלין [33]: פסק

דבר שאינו נישום מחיים לא גזור רבנן וביתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא ואף רב שמואל בר רב יצחק סבר לה להא דרבא דאמר רב שמואל בר רב יצחק מנין למעשר בהמה של יתומים שמוכרים אותו כדרכו שנאמר [1] רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר [2] איזהו דבר שאין בו ברכה מחיים אלא לאחר שחיטה הוי אומר זה מעשר בהמה איבעיא להו מהו להבליעו בעצמות רבי חייא ור' שמעון ברבי חד אמר [3] מבליעו וחד אמר אין מבליעו ולא פליגי הא בדקה הא בנפה ואיבעית אימא אידי ואידי בנפה ולא פליגי [4] מר כי אתריה ומר כי אתריה גופא [5] בבכור הוא אומר [6] לא [7] יפדה ונמכר במעשר נאמר [8] לא יגאל ואינו נמכר לא חי ולא שחוט ולא תם ולא בעל מום מנא הני מילי אמר רב חיננא אמר רב וכן [9] אמר רב דימי אמר רבי יוחנן נאמר לא יגאל במעשר ונאמר [10] ולא יגאל בחרמים מה להלן מכירה עמו אף כאן מכירה עמו אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרב הונא בריה דרב יהושע מפני דאי לא מפני איכא למפרך מה לחרמים שכן חלים על הכל לאיי אפנויי מפני לא יאמר ולא יגאל בחרמים ויגמר ממעשר מה מעשר קדוש ואינו נגאל אף חרמים קדושים ואינם נגאלין ולא יגאל דכתב רחמנא למה לי [11] לאפנויי איכא למיפרך מה למעשר שכן קדוש לפניו ולאחריו אלא לא יאמר לא יגאל בחרמים ויגמר מבכור מה בכור קדוש ואינו נגאל אף חרמים קדושין ואינן נגאלין לא יגאל דכתב רחמנא ל"ל לאפנויי איכא למיפרך מה לבכור שכן קדושתו מרחם אלא לא יאמר לא יגאל במעשר ויגמר [12] העברה [13] מבכור מה בכור קדוש ואינו נגאל אף מעשר קדוש ואינו נגאל לא יגאל דכתב רחמנא במעשר למה לי לאפנויי ואכתי במעשר נמי לא מפני דאיכא למפרך כדפרכינן והעברת קרא יתירא הוא בכור נמי נילף גאולה גאולה מחרמים דמעשר מפני דבכור לא מפני ומאי חזית דלא תפדה דבכור לגופיה ודמעשר לאפנויי ואימא דמעשר לגופיה דבכור לאפנויי דנין גאולה מגאולה ואין דנין פדייה מגאולה מאי נפקא מינה [14] הא תנא דבי רבי ישמעאל [15] ושב הכהן [16] ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה הני מילי היכא דליכא דדמי ליה אבל [17] איכא דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן ולילף בכור העברה העברה ממעשר דהא מעשר [18] נמי גמר גאולה גאולה מחרמים מיעט רחמנא גבי חרמים הוא הוא ולא בכור ואימא הוא ולא מעשר [19] מעשר גאולה כמותו רבא אמר לא יגאל דחרמים לא צריך דאיתנהו היכא אי בי בעלים הקדש ניתנו אי בי כהן חולין ניתנו [20] דתניא [21] חרמים כל זמן שהן בבית בעלים הרי הן כהקדש לכל דבריהם שנאמר [22] כל חרם קדש קדשים הוא לה' נתנן לכהן הרי הן כחולין לכל דבריהם שנאמר [23] כל חרם בישראל לך יהיה לא יגאל

ואין משיבין על ההיקישא ומייתר ליה לא יגאל כמעשר למילף מלא יגאל דחרמים מה להלן מכירה עמו אף כאן מכירה עמו. לעבור דמעשר ליכא למימר יתירא דמעשר ילפינן מבכור: בכור נמי נילף גאולה. מחרמים ולא יהא נמכר דמעשר מופנה כו'. ונילף בכור שלא יהא נמכר העברה העברה ממעשר דהא אשכחן מעשר שאסור במכירה דנמר גאולה גאולה מחרמים ולימגמר בכור ממעשר. הוא דכתיב קדש קדשים הוא דכתיב כל חרם קדש קדשים הוא: לא יגאל דחרמים לא צריך ולא צריכא למילף מג"ש. דאיתנהו היכא החרמים אי בבעלים הקדש ניתנו ואסור לפדות קדשים תמימים: נתנן לכהן הרי הן כחולין. ונמכרין כדרכן:

מסורת הש"ס

א) (מסחים ג. וס"ק), ב) כ"ק יג. תמורה ה: דף ח. [לעיל לא:], ג) [ויתחזק נח.], מסות יג: חולין פס. יומות ח: נדה סב: יומא ד. כ: נזיר ה. סוטה ח: מנחות ד. מה:, ד) תוספתא דערכין פפ"ד וש"ב, ה) [ריטב"א יב עיז], ו) [ויקרא כז], ז) [כלים ל"ק, ח) [נדרים יפב"ן], ט) נחלה סס"ד ומה"ד דמעשר כו'. ל"ק, י) כלא יגאל ל"ק, כ) ומדסמך ל"ק, ל) משמע ל"ק, מ) קאמר הכי וכו' ל"ק, נ) שיך לע"ב, ס) [ר"ה שחיטה וש"ע תוס' חולין פד. ד"ה כעיקן].

תורה אור השלם

1. רַק בְּכָל אַוַּת נַפְשֶׁךָ תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בָּשָׂר כִּבְרַכַת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יֹאכְלֻנּוּ כְּצְבִי וְכָאַיָּל:
דברים יב טו
2. אַךְ בְּבוֹר שׁוֹר אוֹ בְכֶבֶשׂ אוֹ בְעֵז לֹא תִמְּרוּ קֹדֶשׁ הֵם אֶת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ: במדבר יח יז
3. לֹא יַבְקִר בֵּין טוֹב לָרָע וְלֹא יְמִירֶנּוּ וְאִם הָמֵר יִמִּירֶנּוּ וְהָיָה הוּא וְתִמּוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל:
ויקרא כז לג
4. אַךְ כָּל חֵרֶם אֲשֶׁר יַחֲרִם אִישׁ לַיְיָ מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל חֵרֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַיְיָ: ויקרא כז כח
5. וְכָל מַעֲשַׂר בָּקָר וָצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֵּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַיְיָ:
ויקרא כז לב
6. וְהָעֲבֹרֶת כָּל פֶּטֶר שֶׁגֶר לַחֲמָה לַיְיָ וְכֹל פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לַיְיָ: שמות יג יב
7. וְשַׁבָּתָ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פָשָׂה הַנֶּגַע בְּעֵינֵי הַכֹּהֵן:
ויקרא יד לט
8. וּבָא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פָשָׂה הַנֶּגַע בְּבֵית שֶׁטֶף מִמְּאֵרַת הוּא בְּבֵית טָמֵא הוּא: ויקרא יד מד
9. כָּל חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לְךָ יִהְיֶה: במדבר יח יד

הגהות הב"ח

(א) נב' לא תפדה נמכר חי מעשר: (ב) יש"י ד"ה נחרמים וכי' חרם קדש קדשים: (ג) ד"ה כל חרם וכי' נמכרים הפ"ד ופמ"ב מ"ה מעשר גאולה כמותו מסתברא מעשר:

מוסף רש"י

בבכור הוא אומר. לפי לעיל לא ב. זו היא שיבה זו היא ביאה. לדון גזירה שוה זה מזה (יומא ב: סנהדרין יג.) כלומר ילפינן גזירה שוה משיבה לביאה כמו דהוו תרוייהו שיבה אי תרוייהו ביאה (נדה כב.) דאע"ג דלא דמו קראי להדדי, כיון דתרוייהו נכתבת בתורה בדיינינן בהו גזירה שוה (רבינו יג. ועי' רש"י עדויות יא. בארוכה). הרי הן כהקדש. דיש בהן מעילה (ערכין כח:).

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פ"ו מהלכות בכורות הלכה ח:
ח ב מיי' פ"ו מהלכות ערכין הלכה ה:

שיטה מקובצת

א) בשר כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך איזהו: ב) וכן כי אתא רב דימי אמר: ג) לי ש"מ לאפנויי: ד) אבל היכא דאיכא דדמי: ה) תיבת נמי נמחק: ו) מעשר מסתברא מעשר גאולה גאולה כמותו: ז) העור שחשיבות חיבת והגידין נמחק: ח) שחיטה מדאורייתא: ט) ואכלת בשר ברכה הס"ד: י) מעצמות הילכך מבליעין ובאחריה: יא) חרם קדש קדשים: יב) את קדשיו: יג) אינו חל אלא על העשירי הס"ד: יד) רחם לי כדכתיב: טו) היא גאולה הוא דיבור אחר: טז) לנוסה דלא יפדה ולאגמורי: יז) דלא יגאל ולאגמורי: יח) העברה העברה ממעשר: יט) לן ביה דגמרנא: כ) חרם קדש קדשים אינו הוא כו' בכמיכה ולא בכור הס"ד: כא) דתמרה ס"א דנפרה: כב) יפכר דחרמים לא: כג) ורש"י הגיה לא: כד) ניתנו דקאמר: כה) קדשים הוא משמע: כו) פריון בחרמי כהנים ביד בעלים מהוא שהוא בהויתו: כז) מה צריך חיבת מאי נמחק: כח) יפכר נקטיה הכי: כט) (כפ"ק דחולין): ל) והכל פירשי במרובה בשמעתא דפרה:

רבינו גרשום

דבר שאינו נישום מחיים. היינו עור דאינו נישום אלא לאחר מיתה לא גזור רבנן לאחר שחיטה דאינו נמכר בהבלעה אטו קודם שחיטה אלא נמכר בהבלעה: וביתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא דלא גזרו בהו משום תקנת יתומים אלא אוקמוה אדאורייתא דמחיים אינו נמכר הא לאחר שחיטה נמכר אפילו שלא בהבלעה: איזהו דבר שאין בו ברכה מחיים. כלומר דמחיים אסור למוכרו ולהנות ממנו אלא לאחר שחיטה מותר הוי אומר מעשר בהמה [6] של יתומים דאי דגדול רבנן גזרי ביה לאחר שחיטה אטו לפני שחיטה. ראי שאר פסולי המוקדשין אפי' מחיים נמכרין לאחר פדיון: בעצמותיו. הבשר בדמי העצמות: הא בנפה. עצמותיה חשובין למלאכה ויכול להבליעו בהן: מר כי אתריה. מאן דאמר מבליעו באתריה חשיבי עצמות דעבדי מיניהו חלילין. ובאחריה דמר דאמר אין מבליעו לא עבדי מיניה חלילין: שכן חלין על הכל. בין על קדשי קדשים בין על קדשים קלים בין על חולין. מעשר בהמה אינו חל אלא על חולין: אף חרמים קדושים. דכתיב כל חרם קדש קדשים הוא: לאפנויי ולמילף למעשר מה לא יגאל דחרמים לא ימכר נמי אף לא יגאל דמעשר לא ימכר נמי: שכן מקדש לפניו ולאחריו. כדתנן קרא לתשיעי עשירי ולעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין. מה שאין כן בחרמים: איכא למיפרך כדפרכינן מה לבכור שכן קדושתו מרחם: והעברת יתירא הוא. כלומר דלא צריך הכתוב לומר והעברת שהיה יכול לומר ונתת כל פטר רחם. אלא למה נכתב בלשון והעברת להיקישא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com